

Yhteissuunnittelu – periaatteista prosessiin

”Emme voi ratkaista ongelmia ajattelemalla samalla tavalla kuin silloin, kun loimme ne.” – Albert Einstein

”Missä kaikki ajattelevat samoin, ei kukaan ajattele kovin paljon.” – Walter Lippmann

”Yhteissuunnittelu laajentaa näkökenttää, luo uusia ratkaisua, vähentää asenteita ja edistää yhteistyötä!”

Yhteissuunnittelu toimintatapana

Pirkanmaan kunnat päättivät Rosendahlin seminaarissa (2016) ottaa käyttöön viisi **toimintamallia**, joista yksi oli yhteissuunnittelu (ns. Pirkkalan malli)

Yhteissuunnittelu tarkoittaa **systemaattisesti**, erilaisin menetelmin ohjattua **suunnitteluprosessia**, jossa eri intressiryhmien edustajat osallistuvat (samanaikaisesti) **asiantuntijoina** suunnitteluun asiakas/käyttäjä **näkökulmasta**.

Yhteissuunnittelun lähtökohdat ja periaatteet on sovellettu Charrette-suunnittelusta, jota menetelmää käytetään tila- ja aluesuunnitelmissa (Suomessa fasilitoi Ideascout - käytetty Oma Tesoma –hankkeessa ja monissa koulusuunnitelmissa).

Yhteissuunnittelulla helpotetaan suunnittelun vaatimuksia..

- Huomioidaan alusta asti asukas/asiakas/käyttäjä
- Nopeutetaan päätös- ja hallintomenettelyä
- Toteutetaan alusta asti monitoimijaista yhteistyötä
- Tietoa jaetaan 'julkisesti' ja tulkitaan avoimesti
- Suunnittelun näkökulmat monitasoisia (toiminta, tilat, digitaalisuus, toimijat, käyttäjät, ympäristö, liikenne jne.)
- Arvioidaan ja priorisoidaan yhdessä
- Prosessi sisältää vaikutusten arviointia
- Osallistuminen estää resurssiselitystä ja valitusviiveitä.

Yleiset suunnittelun periaatteet..

Otsikot Smart
Education, Systemaattiset oppimiskäsitteet

Perusteet

- *Tunnista hyödyt (saadaanko parempi tulos)*
- *Ennakoi haasteet (resurssit, yhteistyö, toteutus)*
- *Suunnittele osallistuminen (eri vaiheissa erilaista)*

Osallistuminen:

- *Aseta tavoitteet (tarpeet ja välietapit)*
- *Valitse osallistujat (monialaisesti, eri intressiryhmistä)*
- *Määrittele osallistumisen aste/vaihe (osallistavaa, konsultoivaa, informoivaa)*

Päätökset

- *Valitse tiedonkeruutavat (ideoita, skenaarioita, kokemuksia)*
- *Käsittele ja sovelle palaute (tiedon analysointi ja priorisointi)*

Esim. teemaryhmän valmistelusta

- ❖ **Järjestetään** viihtyisä, sopiva paikka (mieluiten kahvilatyylinen) **ja** **fasiliteetit** (kahvitarjoilu lisukkeineen, vettä, projektori, fläppitaulu, liimalappuja, maalarinteippiä, kyniä ja tusseja)
- ❖ **Suunnitellaan ohjelma** sovittuun (väli)tavoitteeseen **ja** **aikataulutetaan prosessi** niin ettei tule kiireen tuntua
- ❖ **Perehdytään aiheeseen ja sovitaan rooleista** työparin kanssa - kumpi pohjustaa aiheen, kerää laput, jäsentelee vastaukset ja kirjoittaa priorisointia
- ❖ **Kutsutaan osallistujat nimillä** (tärkeää saada mukaan erilaisista intressiryhmästä **asiantuntijoiksi** (kutsussa näkyvillä kaikkien pyydettyjen henkilöiden nimet, myös maallikkojen, max. 25 osallistujaa)
- ❖ **Pyydetään ilmoittamaan osallistumisesta**, tai kuka tulee varahenkilönä paikalle viikko etukäteen

Yhteissuunnittelu puitteet ja työtapa..

- Tervetuloivotus ja osallistujien **esittäytyminen** kahvittelun lomassa (esittelynä nimi ja mitä tahoa edustaa)
- Aiheen **esittely** 10-15 min faktapohjaisesti (ei esitetä, mitä on tehty, tai suunniteltu, ei resursseja tms.)
- Työskentelyyn **motivointi** (osallistujat edustavat erilaista näkemystä ja asiantuntemusta)
- Fasilitoija **ohjaa** prosessia (kysymys kerrallaan) ja **luokittelee** vastaukset.
- Fasilitoija **käy keskustelua** osallistujien kanssa priorisoidessaan ja muokatessaan yhteistä **tavoitetta**.

Yhteissuunnittelu työskentelytapana

Yhteissuunnittelu alkaa aiheen ja työskentelyprosessin esittelyllä faktapohjaisesti (Lyhyt tilannekatsaus, ilman arviointia, selittelyjä, rajoituksia)

- Mikä on tilanne, mikä mättää? (ongelmat)
  - Millainen olisi hyvä tilanne? (unelmatila)
  - Miten tavoitetilään päästään? (keinot)
  - Mitä voit tehdä tavoitteen eteen? (toimenpiteet)
-
- Vastaukset lyhyesti asia/liimalappu, perustelut suullisesti.
  - Vastaukset luokitellaan aiheittain (seinälle)
  - Aihekokonaisuuksia priorisoidaan (fläpille)
  - Kirjataan yhteiset tavoitteet (fläpille).

Yhteissuunnittelussa tapahtuu..

- Suunnitteluprosessissa fasilitoija ohjaa osallistujien ajattelua **ongelmista unelmiin/toivetilaan** (kysymykset on muotoiltu luovaa ajattelua herättäviksi ja ratkaisuja tuottaviksi)
- **Lähtökohtana** asiakas/asukas/käyttäjä/potilas (on helppoa asettua yksilörooliin - ei ole mahdollista valittaa, siirtää vastuuta muille, etsiä esteitä)
- Luodaan osallistujien eli asiantuntijoiden tutustumiselle ja **verkostoitumiselle** edellytykset (osallistujien nimet tiedossa etukäteen, esittelyt kahvitellessa ja aikaa jutustelulle)
- **Vältetään** kaikkia **kokouskäytännön** piirteitä (soveltuva paikka, yhdessä osallistuminen ja fasilitaattori luovat eloisan ilmapiirin)

ESIMERKKI OHJELMASTA **Ikäihmisten kotona-asuminen**
– teemaryhmä

- klo 14.00-14.20 Kahvitarjoilu ja esittäytyminen*
- klo 14.20-14.30 **Info:** Millainen on ikäihmisten kotona asumisen tilanne Valkeakoskella?*
- klo 14.30-15.30 **Työskentely:** Ikäihmisten kotona-asumisen haasteet, tavoitteet ja toimijat (fasilitoija)*
- klo 15.30-15.45 **Priorisointi:** Luodaan tavoitetilaa*
- klo 15.45-15.50 **Arviointi:** prosessista ja tuloksesta*
- klo 15.50-16.00 **Info:** Miten suunnittelu jatkuu? Kiitokset 😊*

Yhteissuunnittelu alkaa..

1. Mikä on (teeman kannalta) pielessä arjessa?
Ongelmat?
2. Millainen olisi ihannetila (teeman kannalta)?
Ihannetila?
3. Mitä 'muutoksia' kaipaat tilanteeseen?
Keinot?
4. Miten voit edistää muutosta kohti ihannetilaa?
Toimenpiteet?

ESIMERKKI OHJELMASTA Hyvinvointikeskuksen rakentaminen keskustaan, ideointia?

- klo 14.00-14.20 Kahvitarjoilu ja esittäytyminen*
- klo 14.20-14.30 **Info:** Mikä ja miksi Hyvinvointikeskus
(taustafaktat, suunnittelu- ja päätöksen tila)*
- klo 14.30-15.30 **Työskentely:** Fasilitoija ohjaa vaiheittain, Miksi
(haasteet) millainen (tavoite), miten (keinot) ja millä
tavalla (toimenpiteet)*
- klo 15.30-15.45 **Priorisointi:** Luodaan tavoitetilaa*
- klo 15.45-15.50 **Arviointi:** prosessista ja tuloksesta*
- klo 15.50-16.00 **Info:** Miten suunnittelu jatkuu? Kiitokset 😊.*

Yhteissuunnittelu osallistujan kannalta

- ❖ **Arjen näkökulma** tuttua ja **innostavaa** (jokaiselta löytyy näkemystä arjesta ja erityisesti toimimattomuudesta)
- ❖ Osallistuminen **asiallista ja hauskaa** (voi ilmaista rohkeita näkemyksiä, kun ei tule tyrmätyksi, eikä kehity ristiriitatilanteita).
- ❖ Yhdessä suunnittelu **lisää ymmärrystä** (muiden ideat ja näkemykset usein erilaisia, jokainen on kuuntelijan roolissakin)
- ❖ Yhteissuunnittelu vahvistaa **keskinäistä luottamusta**
- ❖ **Mahdollistaa yhteistyötä** muiden toimijoiden kanssa
- ❖ Osallistuminen **sitouttaa yhteiseen tavoitteeseen.**

Yhteissuunnittelu edut perinteiseen suunnitteluun verrattuna

- Prosessi on **avoin, demokraattinen ja läpinäkyvä**
- Nopeasti **etenevä** – mukana eri intressiryhmät
- Suunnittelu on **innostavaa ja asenteita purkavaa**
- **Ymmärrys ja luottamus** muihin toimijoihin paranee
- Osallistujat tuovat **oman panoksensa** 'pöytään'
- Rakentaa **yhteistyön** mahdollisuuksia ja keinoja
- Osallistujat **sitoutuvat** yhteiseen tavoitteeseen
- Työskentely **mukavaa ja tuloksellista..**

Suunnittelu jatkuu tästä..

- Lähtökohtana edellisen suunnittelun tiivistetyt **tavoitteet**, **priorisoinnit**, **periaatteet** jne.
- Otetaan huomioon rajoittavat **reunaehdot** (budjetti, lait, säännöt ja muut vaikuttavat tekijät)
- Selkeytetään **välitavoitteet** ja aikataulu.
- Selvitetään avoinna olevat **priorisoidut** 'kysymykset' toimenpiteiden edistämäiseksi.
- Suunnittelua jatketaan **scrum-prosessina** (lähtökohtana sprintti edellisestä) ja soveltuvien menetelmin...

Yhteissuunnittelulla yhdessä..

”Puhuja kysyy, kuka haluaa muutosta. Kaikki viittaavat ja nostavat kätensä. Sitten puhuja kysyy, kuka haluaa itse muuttua. Kaikki katsovat alas, eikä kukaan viittaa”.

Fasilitaattoreita ja yhteissuunnittelun toteuttajia:

<https://alternativefutures.fi/>, <https://grapepeople.fi/>, <https://kulmia.fi/>, <https://ideascout.fi/>

Tietoa muutoksesta ja prosessista: Muutoksiin yhdessä oppien:

[https://www.tehy.fi/fi/system/files/mfiles/muu dokumentti/tehy_n tulevaisuusasiakirja_2017_id_9569.pdf](https://www.tehy.fi/fi/system/files/mfiles/muu_dokumentti/tehy_n tulevaisuusasiakirja_2017_id_9569.pdf)

Kiitos!

Marja-Liisa

